

Hétfő

Novemb. 16.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

1846. 2-ik félév.

47.

4-ik évfolyam.

Ez ÉRTESÍTŐ, mellyben adás-vevés, kereskedési-gazdasági 's más illyes hirdetmények közöltetnek, Debreczenben minden hétfőn, Nagy-Váradon csütörtökön jelenik — Fél évi előfizetés házhöz küldve Debreczenben 's Nagy-Váradon 1 — postán bár hová 2 — for. ezüsten. Előfizetni lehet mindenkor a' Tudakozóintézetben.

Jövő Szerdán, November' 18-án

reggeli 8 órától kezdve déli 12 óráig, a' debreczeni Tudakozó Intézetben

közönséges árverés fog tartatni,

hol is férfi 's asszonyi mindenféle ruházatok, házi butorok, asztali órák, kuffer, egy nagy vasláda, ferszlágok, 's több e'félék lesznek dob-szó által eladandók. — Egyszersmind, kiknek illyesmi eladni valójok van, az árverés előtti napon eladás végett elfogadjatik.

(D. 129.)

(1. 3.)

Narancs, Olasz gesztenye, mindenféle friss füge, Liptói-gyenge túró, finom Sajt, különös jóságú hazai **Mustár, Pannónia és Szebeni gyertya,** — minden más szokott czikkkekkel, fúszarvas **Tökés István** boltjában, illendő áron **folytonosan** találhatnak.

(D. 128.)

Bírói árverés.

(1. 3.)

Folyó év' December hó 2-án NVáradhoz 2 órányi távolságra eső Pósa helység határán, a' helyszínen tartandó bírói árvereltetés útján, t' Palinkási János úrtól elfoglalt 60 köblös fennálló fiatalos erdő, a' benne lévő még az elmúlt télen vágatott 54 öl faval együtt, a' többet ígérőnek el fognak adatni. — Kelt VOlasziban November 8-án 1846.

Tokody István,

első alszolgabíró, mint végrehajtó.

(D. 127.)

Egy emeletes ház,

(1. 3.)

Debreczenben, sz Anna utcán 2266-dik szám alatti 15 szobából, 3 istállóból, 1 nagy raktár (mind bőlhajtás alatt) négy pinczével ellátva, — akár jószágért cserébe, akár biztosított feltételek alatt eladó. — Adathatik hozzá, — vagy külön is eladó, az Ermelleken a' hágyai hegyen legjobb állapotban lévő 40 kapa szálló. — Bővebb tudósítást az értesítő hivatal fog adni. —

(D.)

Két új szekér,

mind kettő vastengelyvel, — te'ővel, egyik kinyitól ajtókkal, kékre, másik fahéj színre festve, készpénzért eladó, — vagy bármínemű természetnyért, avagy ócska szekérrt és egyébrt is becsereendő. — Értésítést ad a' debreczeni tud. intézet. —

(D. 119.)

Pest-Brassói

(3. 3.)

GYORS ÚTÁZÁSI HIRDETÉS.

Az intézet minden lehető kényelemről gondoskodni kívánván: ezennel közhírré teszi, — hogy folyó év November elsőjétől **Debreczenből Kolozsvárra 's onnét vissza** a t. cz. utazókat több legkényelmesh 's lehető csinnal rendezett üveges hintók szállításjára: — **Debreczen Pest között** az utak rosszasága miatt az eddigi modorba volt kocsik megmaradván:

Ügyvivő szobák vannak utazók 's podgyászok fölvételére.

Pesten a' fehérhajónál, **debreczeniügyvivők** Wallis és Papp fűszerkereskedő urak, **Nváradon** a' Zöldfa vendégfogadóban Jónás és Stojka urak, **Kolozsvárt, Tordán, Enyeden** a' Biasini vendégfogadójaiban, **Szebenben**, a' Fehéroroszlánynál, 's **Brassóban**. a' Zöldfánál. — Költ Pesten, October 17-dikén 1846. **Biasini Ferencz s. k.**

(NV. 170.) HIRDETMÉNY.

(1. 3.)

Minekutána az 1839-dik státus Lotteriának a' húzása e' folyó év December 1-dén, az Eszterházi sorsoknak pedig Dec. 15-én léssen, alóli tisztelettel tudatja a' nagy érdemű közönséggel, hogy nálla a' két lotteriából sorsok jutányos áron kaphatók, 's hogy kisebb öszveggel is lehessen Dec. 1-ső napján játszani, ha részvényi játékok mindenik 5/6 különböző számokból álló, egy ötödik nyereményre öt pengő forint előre való fizetésért alakítottat, 's ha az öt sorsok közül csak egy is a' legkisebb nyereményre kihúzódna, a' nyeremény a' betételt sokkal felül haladja, az 1839-diki terv szerint, egy bizonyosan nyerni fog 525,000 forintot v. cz. egy 100,000, egy 30,000, egy 22,500, egy 20,000, egy 17,500, egy 15,000, három 12,500, három 7,500, három 6,125, három 5,000, nyolczan 3,750, nyolczan 3,000, tizen 2,750, tizen 2,500 tizenötön 2,250 huszonötön 2,000 ötvenötön 1,750, százkilenczen 1,500, és 1381-en mindenik 1,250 forinttal. NVárad Nov. 10-kén 1846-dik évben F a u r G á b o r m. k.

(NV. 168.) Könyvkötői jelentés.

(1. 3.)

Alulirt tisztelettel jelenti, hogy a' különböző szerezésesen visszaérkezvén, óhajításának legfőbb czélja a' t. cz. közönségnek szolgálni, a' jobb izletű könyvek kötéseivel, ugyszinte, tok készítés és bőr dísz munkájával, a' legillendőbb áron.

Lakása NVárad. Zöldfa utca. Szorger ház.

Kenezsy Miklós m. k.

könyvkötő.

(NV. 169.)

(1. 3.)

Telkintetes Bihar megyében Kőte-Gyán helységében a' remetesi császári királyi osztályos posta állomás minden órában eladó — Bővebb tudósítást nyerhetni helyben Kőte-Gyánban a' tulajdonosnál. —

(D. 125.)

Lakváltoztatás.

(2.)

Alulirt, tisztelettel tudatja az illető t. cz. közönséggel: hogy eddigi lakását Váradutczára, volt Fáy-féle, most t. Fűrj Lajos úr házához változtatata által. — Egyszermind hivatása köréhez tartozandó hü szolgálatját teljes bizalommal ajánlja. — Költ Debreczen November 8. 1846.

Nemes Jánosné
dipl. szülész.

(NV. 166.)

Haszonbéri pusztá.

(1. 3.)

A' k. Zomlini pusztának t. Veer Sándor urat illető része, mintegy 150 hold legjobb minőségű föld, alkalmas lakházzal és szénás kerttel több évre haszonbérbe adandó, — ugyanott több szeker széna eladó találatik. — Többet rólla a' nvrádi tudakozó intézeti irodában.

(D.)

Egy zongora tanító,

(2.)

öránként vagy havonkénti jutányos díj mellett tanítási szolgálatát ajánlja. — Értesítést vehetni rólla a' debreczeni tudakozó intézetben.

(D. 126.)

Két öntött vaskemence.

(2)

már használtak, de jó állapotban lévők, eladók kerestetek a' debreczeni tudakozó intézethez sietve leendő bejelentéssel.

(D. 123)

NEMESI BIRTOK,

(2. 3.)

zálogba, vagy bérbeadandó.

Ts ns Bihar vmegyében kebelezett **Poklostelek** helységében találtató, — 350 köblös szántó 's kaszáló földet; százhárom kapaalja szállót, harmincz takásat magában foglaló, bő legelővel 's elégséges tüzi fával ellátott nemesi birtok, zálogban vagy bérben kiadandó. — Bővebb tudomás megszereshető, és a' tárgy be is végezhető említett birtokokhoz szomszéd **Köbölkút** helységében táblabíró tettes **Szártóry Károly** úrnál.

D)

Egy komódt kaszten,

mindenik 3 fiókkal, azonkívül a' teteje leereszthető i-ró asztal, melly több kisebb 's nagyobb fiókkal van ellatva, el adók a' debreczeni tud. intézetben.

(D. 124.)

Egy német nyelvész,

(2.)

ki egyszersemind a' magyar nyelvben is jártas, mind azon tisztelet ifjúság számára, kik a' németnyelvet nem csak elméleti, hanem gyakorlatilag is megtanulni óhajtanák, szorgalmas tanítási szolgálatját annál is inkább ajánlja, minthogy jelenleg is már több helyeken sikerrel tanít. — Értekezhetni vele a' tudakozó intézet által. —

(NV. 165.) **HIRDETÉS.** (2. 3.)

Melly szerint a' nváradí kir. kamarai uradalom részéről folyó 1846-dik év November hónap 24-dik napján tartandó másodszeri nyilvános árverés útján, ezen tettes nemes Bihar megyében helyezetelt, 's a' fentebb nevezett kincstári uradalomhoz tartozó ugynevezett Király-Erdőben találtató szántó földkekből, kaszálók-ból, és legelőkből álló 2250⁵⁴⁹/₁₁₀₀ holdnyi mennyiségű írtás földek jövő 1847-dik év Szeni-György hó 1-ső napjától számítandó három folyvást következő évre a' többit ígérőknek a' nagy méltóságú magyar királyi udvari kincstárnak jóváhagyására haszonbérbe fog-nak adatni. — Mellyhezépest a' kérieni szándéko-zók a' mondott napon Velenczén délelőtti órákban a' kormányzó k. kamarai ügyvédi hivatal iró teremében tartandó nyilvános árverésre, 55 pengő forintnyi bánatpénzsel ellátva meghivatnak; holis az árverésir úgy a' szerződési feltételeket is jó előre mindenkor megtudhatni. — Kelt Várad-Velenczén Novembe, 4-kén 1846.

A' kamarai uradalom tisztisége által.

(NV. 158.) **Széna eladás.** (3. 2.)

Nagy-Szánthó helység határár Váradhoz egy órányira alku mellettakar egész mennyiségben, akárrészenként eladandó 34 öl hi mennyiségű idei széna, tavalyi repce szalma 32 öl, idei tavasz szalma 25 öl, ősz szalma 35 öl, melly takarmányok tűz ellen is 3 hónapra biztosítva lévén, ha a' revó helyben akarja felcételni, arra nézve alkalmas nagy akol is adatik, a' venni szándékozó jelentse magát Várad-Olasziban ügyvéd Ince Jánosnál, helyben NSzánthón tek. Bige Károly úrnál.

(D.) **EGY ZONGORA,**

melly hat egész octávás használatul, vagy megvevőleg kerestetik, ehbeli rögtöni bejelentést elvár a' debreczeni t. intézet.

(NV. 161.) **Eladó széna.** (3. 3.)

Rhódei József és László, Bihar megyében a' Sárréti járásban fekvő Bakonyszögli Józsaágokban, mintegy 400 szekér széna eladó. — Értekezhetni Kereknyey Pál ispánnal Bakonyszögbe. —

(D. 121.) **Borok árvereltetése,** (3. 3.)

Németi József csődtömegéhez tartozó 110 kis cseber újbór, mind jó vasas edényekbe folyó November 16-n d. e 10 órákor, a' szent imrei hegyen lévő pinczében a' helyszínén árverés útján el fog adatni. — Ugyszinte szíretelődények, és pajtabeli ingóságok

(D.) **300 k. cseber újbór,** (3. 3.)

Vajdai termés és nagyobb mennyiségű ó borok 's az ugyanottani hegyi pinczébe letéve van eladó. — Értekezhetni iránta Debreczenben az erdőmesterrel. —

Folyó hó' Nov. 21-ki Bécsi fősorshuzására,

mellyben 200,000 frt a' főnyertes,
" 300,000 " a' melléknyeremény,
" 500,000 " az özsön nyertes,
mellyek közt 12,000 darab cs. kir. arany nyeretik,
sorsokat kaphatni a' debreczeni Tsd. Intézetben.

„Alföldi újdonság.”

A' pesti hírlap f. év 's hó 774-dik száma szerint, bizonyosnak mondják, hogy a' régóta pengetett „Alföld” című hírlap szinte az új-év kezdetével fog megindulni Debreczenben. A' nagy magyar város helybeli érdekei régóta várnak már szurkoló vasvilára. Most remélhető, hogy inter alia ezen vasvil-la*) is illő működésbe jövedn az „Alföldön”

Az idősb his „Értesítő” szinte örömmel hirdeti az ifjabb (vagy is még csak születendő) nagy „Alföld”-nek remélhető megindulását, 's óhajtaná állandó (?) fenállhatását. — Örül egyszersmind hogy sok év után a' homokon, lápekön, uradók mégis csak ó tört útát, mellynek kerék vágásában már egy „Alföld” is megindulásul készül. — Hihető hogy belérdekére nem maradna hátra, csak számos, vagy legalább némüleg is elegendő előfizető (?) ne hiányzanak előhaladtatni, melly egyedül forgathatja kerekét megindulása után a' hoszszas útra. — Magyar példabeszéd: úgy forog a' kerék 's kenik. — Uj Collegiájának előre is első 's rendez előfizetőjeiül szíves indúlattal ajánkozik az **ÉRTESTÍTŐ.**

(*) atól függend, ha vallyon a' vasa lág, vagy edzett loaz, vagy lehet-e? (Szék.)

Egyveleg.

„Se három sertés, se három huszas” — S... Debreczenben közelebbi napokban kiment a' sertés vásárba, 3 kövérre mangaticzát megalkudván, 3 eszt huszas előpénzt adott, maga pedig másodmagával Mheze betérte egy pohár reggelire, mondván a' sertés árusnak, hajtsa be kend a' „Magyar királyhoz” — behajta tehát a' falusi bátya röfögő állatjait, kérdezvén erre arra az utazókon: hol lakik it a' magyar király? senki a' kérdezőt útba nem igazithatván sőt kinevetvén, így czélt nem érve a' huszas előpénzzel odább ballagott. — E' tréfa' kacaj-méltánylatul fel-fedezűh, hogy a' „magyar király” czim alatt vendégő 's kávéház a' piaczon 2143-dik száma alatti. —

Nváradí színészete.

Folyó hó 3-án színészeink érkeztek, kik 7-én mar az „Unatkozott, vagy a' Lakatos, mint kísértet”, 3 felvonásos vígjátékbal, megkezdék előadásukat. — A' nem nagy számú közönség kíváncsilag jelent meg a' színhelyen, 's az elkezdett darab menetelet egész figyelemmel kísérvén, mind addig, míg a' 4-dik jelenés folytán, a' larma harang megkondult, 's a' „tűz van” kiabálásra a' termet oda hagy-ták. — A' tűz a' t. az. Fejérpapok szomszédságában,

t. b. R. Fr. úr háznál ütött ki, hol is a kemence szájába rakott fa meggyiván, erejét a keményen bocsátá fel, mely csak hamar eloltatott, 's így maga után az épületben semmi kárt nem hagyott. — Másnap 8-án volt tehát az első előadás, az „Ezred leánya.“ E' többször látott darab most is kedvvel fogadtatott, különösea a csinos és szép alak, Kőrös y Mimi (Marcsa) köztetszéssel adta szerepét, 's valóban az estről élvezetet nagyobb részt neki köszönhetjük — Utánna első helyt foglalt el anyja li örösu ye (Patakfalviné) szerepében. — Farkas (Tüzes Antal). — Baranyiné (Skultété) helyöket létölték. — Rákosi (Komodi Fülep) iszonyu tapoktat aratot avult bohóczkodásairát, melyből talán kereset el is lehetett volna hagyni, hogy a' karzatnak kitörésre alkalmat ne adjunk, mert az a' nélkül is gyakran megtörténik. — A' társaság többi személyzetéről, kik elég számosan, 's köztök ügyes egyének vannak, nem szóllok, hanem Kőrös y igazgató urról annyit kiemelek, hogy ő társaságát a' lehetőség megvalogatván, kellő fejez, 's rendkarban igyekszik tartani. — 10-én a' félbe szakított, Unatkozott' kerés számú nézők előtt került szönyegre. Szabó (Nantouillet) elég szorgalmat fordítva, szerepét töltötte. Pósa (Polyvaux) az ipar itt sem hiányzott, de K. Mimi (Luize, Nantouillet) kereszt leánya az elsőségben ma sem engedett, mindezeket felül haladó játékkal megemlitendő Kovács (Jean Klemy) ki a' közmegeledédest ilyerve felvonás közt is K. Mimi vel kitapsollatott. — Eddigél a' vára-kozást kielégítő szerepekben léptek fel a' társaság egyénéi, csak dhajtásom az volna, hogy az öltözet-re különös figyelem fordítassék, a' mi reménylem Kőrös y' úrban, ki társaságát eddig olly derekasan rendező, folytatandó leend.

hogy ki írta?

*) Kőrös y kománé a' szerint igazgatói ügyesség 's derekasan rendezett társaság méltánylatul, annál is inkább számos nézőket kívánunk, mivel a' közölt soroknál kik még egy más levelező ír is érdemessé tette színelőadásunkról értesítők hasábjában díszesreosen említést tenni a' egyzersimud a' gyengéseket fölfelelni, mind ezeket nem közölhetjük, részint igen hosszúságáért, részint mivel „hogy ki írta?“ név alatt már előbb érkezett. — azonba annyit mégis, hogy Z. hazafi név alatt is Kőrös y Mimi különösen megasztaltatik. — Kovács, Baranyai kiemeletnek. — A' többiek közt több gyengék is de általánosom az egész véte tömöttébb színházra érdemesek, azaz ne olly gyözen hanem számos számmal megjelöni buzdítottak a' tisztelt közönség, melyről ezental is, bár mentől rövidelben; de annál kedvezőbbben közölhetni óhajtaná. — (a' szerk.)

Burgonyabetegség. A' M. Gazda' szerkesztője, lapja közlelhibi számban, sürgös figyelemzetést közzl a' burgonyabetegségre nézve, 's sorainak közlésére a' többi lapokat is felszólítja. A' dolog így áll. A' helytartótanács a' megycél által több felől panaszolt burgonyabetegség közlelhibi megismerhetése 's ha lehet, oltainak kinyomozhatása végett a' m. kir. egyetemnél rendeléseket tön, 's a' vizsgálat' kivitelével jeles természet tudósunk, Tognio orvostanár

és professor bizatott meg. Tognio nevezetes felfedezéseket tön. Nézeteit e' tárgyban terjedelmesben adandja a' közönség' elébe alapos munkában, mely egy pár hét mulva meg fog jelenni. A' M. Gazda szerint természetbúváraink ez által nevezetes élvezetekre 's tanulságos felvilágosításokra számolhatnak, az érdemes tanár szakimoretell 's valódi úgyszeretelt tett több hónapos kísérletei nyomán. — Addig is azonban a' gazdaközönség' érdekeiben állónak véli e' vizsgálatok' eredményéből, a' nagy becsü iratot megelőzőleg is. közölni némely dolgokat, miután, az azokból levenható tanítmány szerint, a' rothadó burgonyának tápláló részét, a' szegény köznép' érdekében, még most nagy mennyiségben meg lehetne menteni. A' közlelemny' ide vonatkozó részét itt következik:

Azt lehet mondani, hogy az idén tan egész országban nincs egészséges burgonya; a' legegészségesb külsejében, söt még abban is, mely tan felmetszve, minden hibától mentnek latszik, megvan az idén a' hajlam az uralkodó nyavalyára. Minden burgonya, melyet az ember ketté hasít, feltűnik az idén tulajagos leveles volta, nedvtartalma által; 's e' nedvtartalom' minősége' s tulzó bősége a' burgonya-megromlásának legközlelhibi oka. — Magának a' betegségnek nincsenek biztos külfeljei; gyakran a' legszebb külsejében, felmetszvéen azt, elterjedve vagy legalább indulóban tapasztaltuk a' rothadás' első nyomait.

Tognio tr. ur három észrevehető stádiumát találta a' betegség' befolyásának. — Az elsőben a' természetes minőségéből felbomlott, vagy már betegesen képződött 's minden esetre tulzó bőségű nedv megtámadja a' burgonyának sejtzövetét. A' megtámadás egy vagy több barna pontból indul ki; a' léj alatt körülterjed mindinkább, míg végre a' felbomlott 's rothadó sejtzövetek büdös, barna, kocsosnyá púppé változóván át, ezzel a' betegség' második stádiuma beáll. — Nevezetes ezen működések' közepette, hogy a' rothadás' a' sejtzövetek közt foglaltató keményítő szemecskéket, a' tulajdonkép' tápláló részt, majdnem egészen 's legalább igen sokáig épen hagyja, míg végre tökéletes desorganizatio következik be.

A' harmadik önálló stádiuma e' betegség' működésének az, hogy az illy rothadt krumpli, ha száraz levegőre, szellőre vagy megre kerül, kőkemény-ségü testté kiszárad, 's elparólogván a' rothasztó' rothadt és büdös nedvek, a' sejtzövet' megmaradt romjai között a' keményítő tartalom hasonvehető minőségben foglaltatik. — E' stádiuma a' lefolyó betegségnek heáll az első stádium' nyomán is, ha a' burgonya a' második stádium' bekövetkezése előtt azon állapotba hozatik, hogy a' romlott 's rontó felesleg nedveket eltávolíthassa magától. —

(folytatása következik.)

Előbbi rejtvény: Kóborló.

Lotterián kijött számok, Budain, Nov. 7) 61. 68. 59. 1. 33. — Kassain, Nov. 11) 24. 15. 61. 80. 87.

Szerkesztő's kiadja Balla Károly. — Nyomatik Debreczenben Tóth Endre által.